עד א מיי' פ"ג מהל' גזילה הלכה ג סמג עשין כו טוש"ע ח"מ סי' ט סעיף ה:
עה ב מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ט:
עו ג מיי' שם סעיף ט שם סעיף ג:
עז ד ה מיי' שם הלי' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' יז סעיף ג וסי' יח סעיף ב:
עח ו מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה ד סמג עשין מג טוש"ע ח"מ סי' תרכט סעיף ד:
עט ז מיי' פי"ג מהל' טומאת צרעת ה"מ:
פ ח מיי' פ"ט מהל' שבת הל' ה סמג לאוין סה טוש"ע ח"מ סימן רפד סעיף ב:
פא ט מיי' פ"ה מהל' טומאת מת הל' יב:

תורה אור השלם

1 לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו:
דברים כב יא
2 גְּדְלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב יב
3 דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
במדבר טו לח
4 וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל עֲלֵיו מֵהֶם בְּמוֹתָם יִטְמָא מִכְּלִי כְלִי עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק כֹּל כְּלִי אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר: ויקרא יא לב
5 וְהָיָה לְכֶם לְצִיצָת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
במדבר טו לט
6 וְהִיא הַעֲלָתָם הַגֹּפֶרֶת וַתִּטְמְנֵם בִּפְשָׁתֵי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת לָהּ עַל הַגָּג:
יהושע ב ו

מוסף תוספות

א. בתחילת הסוגיא. תוס' כלא"ש. ב. תיפוס מהחם. תוס' יומות ד: ד"ה אם. ג. לאפנויי צמר ופשתים דכלאים. תוס' יומות ד: ד"ה כל. ד. דאצטריך. תוס' כלא"ש. ה. הוא דאיכא למטעי. תוס' כלא"ש. ו. של רבא. תוס' כלא"ש. ז. התלמידים. תוס' שבועות כו. ד"ה מדת. ח. רבא. תוס' כלא"ש. ט. הלכך יש לרבות כעניין השלית. תוס' כלא"ש. י. היאך אמרו דבר אחד הא מיפלג פליגי. תוס' סוכה יב: ד"ה נפלגי. יא. דאע"ג דאינו טורי, פסול לסכך. רשב"ם. יב. הלכך תרוייהו אמרו כלפי הידד. תוס' סוכה יב: ד"ה נפלגי. יג. [ש]הכל שוה. תוס' סוכה יב: ד"ה נפלגי. יד. כשנתפס ר' אלעזר בן פרטא למינות ושאלו לו אמאי קרו לך רבי, אמר להם רבן של טרסיים אני. תוס' כלא"ש. יה. אתיא זבורתא יתבא על דשתיא. תוס' כלא"ש. יו. אם לא יהי גודרי, אבל בצמר הכל מכירין בו. תוס' כלא"ש. יז. שקורין קרטון, לפי שיוצא מן הענין. מרדכי. כ. אין לך פתילה מושכת בשמנים [רשהאור נדלקת בה יפה.

כסב"ק) כצמר נפן. רמב"ן. וכלמה אסורה. ריטב"ש. כא. וצמר גפן וכו' שכמין גבעולין יוצאין מן הארץ ובראשן פרי כעין תפוח בקליפה דומה לערמון והצמר בתוכו. מאירי (וכ"כ לענין שיטת עצמו, עי"ש). כב. אבל. רמב"ן. כג. אבל. רמב"ן. כד. שהרבן הוא דאסרי. רמב"ן. כה. אלמא קנבוס מין זרע הוא ולא איילן. מרדכי. וגם לא נקרא עץ בשום מקום, וכיון דכן, ה"ה כשר לפתילה, כמו שנהגו. ריטב"ש. כו. ד[ו]אע"ג דלאו עץ הוא. מרדכי. כז. ופשתן. מאירי. כז. ביתדות וחבלים, שדינן כבית. תוס' ר"ש. כח. [ש]נעשה אהל קבוע. מאירי. כט. אבל אם היו בגדים [נב]מטלטלין. רמב"ן), אע"פ שהן משאר מינים, מיטמאין באהל המת אם האהילו על המת, כדין כל הכלים. תוס' רי"ד. ל. שלא תהא בוקעת ועולה. ריטב"ש. לא. ושל כלך. תוס' כלא"ש.

למדרש סמוכין להתיר כלאים בציצית וי"ל דהיינו[א] עד דלא ידע דשעטנז לאפוויי אבל במסקנא דאמר לרבנן שעטנז לאפוויי הכי נמי לתנא דבי ר' ישמעאל[ב] ואמר ופשתים לגופייהו אמו הלכך לא צריך אף כל לאתויי כלאים[ג] וא"ת לתנא דבי ר' ישמעאל אמר ופשתים גבי לביש מ"מ נ"ל דמדכתיב ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך שמעינן דכל בגדים צמר ופשתים הן וי"ל[ד] דה"א דווקא העלאה אבל בלביש כל תרי מיני אסירי והשתא ליכא למימר לתנא דבי ר' ישמעאל דתימי שעטנז שעטנז מהעלאה כדאמר בריש סוגיא (דף ד: וסס) דהא השתא מיפטריך שעטנז לאפוויי למדרש סמוכין ולא מופנה למדרש מייה גזירה שוה: [ה]**רב פפא אמרה.** לא בעי למימר רב נחמן בר יצחק אמרה דאמר אף כל לאתויי ציצית דאין נעשות אלא בגדים דכתיב ולא נעשות אלא בגדים[ו] מאשר תכסה בה ההוא לאתויי כסות סומא הוא דאתא דתניא[ז] וראיתם אתו [ח]פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים[ט] וראיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראית לרבות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראייה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראייה אצל אחרים ואימא לרבות שאר בגדים מסתברא קאי בצמר ופשתים מרבה צמר ופשתים קאי בצמר ופשתים מרבה שאר בגדים: אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רשב"א הא דאמרן סומכוס דתניא סומכוס אומר [י]סיכה בטווי פסולה מפני שמטמאה בנגעים כמאן כי האי תנא [יא]דתנן שתי וערב מטמא בנגעים מיד [יב]דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר השתי משישלה והערב מיד והאונ' של פשתן משיתלבנו: **מתני'** [יג]כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן [יד]וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן: **גמ'** מנלן דפשתן איקרי עץ [טו]אמר מר זוטרא דאמר קרא [טז]והיא העלתם הגפה ותטמנם בפשתי העץ: והיוצא מן העץ אינו ממטא טומאת אהלים אלא פשתן: מנלן אמר רבי אלעזר [יח]גמר אהל אהל

ממשכן

[א]לאתויי ציצית בהדיא כתיב [1]לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וכתיב [2]גדילים תעשה לך סד"א בדרבא [ב]דרבא רמי כתיב [3]הנף מין כנף [1]וכתיב צמר ופשתים יחדיו הא כיצד [2]צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן [3]שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין ס"ד בדרבא קמ"ל אמר רב אחא בריה דרבא לרב אשי לתנא דבי רבי ישמעאל מאי שנא לענין טומאה דמרבי שאר בגדים דכתיב או [4]בגד הכא נמי לימא לרבות שאר בגדים [2]מאשר תכסה בה ההוא [ג]לאתויי כסות סומא הוא דאתא דתניא [ד][5]וראיתם אתו [ה]פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים [6]וראיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראית לרבות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראייה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראייה אצל אחרים ואימא לרבות שאר בגדים מסתברא קאי בצמר ופשתים מרבה צמר ופשתים קאי בצמר ופשתים מרבה שאר בגדים: אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רשב"א הא דאמרן סומכוס דתניא סומכוס אומר [ו]סיכה בטווי פסולה מפני שמטמאה בנגעים כמאן כי האי תנא [ז]דתנן שתי וערב מטמא בנגעים מיד [7]דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר השתי משישלה והערב מיד והאונ' של פשתן משיתלבנו: **מתני'** [ח]כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן [ט]וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן: **גמ'** מנלן דפשתן איקרי עץ [10]אמר מר זוטרא דאמר קרא [יא]והיא העלתם הגפה ותטמנם בפשתי העץ: כלומר סד"ל דלא דרשינן הני סמוכין לענין טלית למימר דטלית צמר ופשתים תעשה ציצית ולא לשאר טלית אלא לענין ציצית תדרשינן גדילים תעשה לך מצמר ופשתים ולא משאר מינין כדדרשינן ליה דבא: **לחיב הנהו מין בנף.** דהאי כנף קרא ימיתא הוא דהא כתיב על כנפי בגדיהם והוה ליה למכתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת: **מין כנף.** מין הטלית יהא הציצית דהכי משמע ציצית של כנף מהא ואם של משי הוא ציצית של משי פוטר בה: **ולחיב למי ופשתים.** גדילים תעשה לך דמשמע נמי מהן תעשה: **סד"א דדרבא.** דאמר דהכנף אתא לאסמוכינן דלא תדרוש סמוכין למיפטר שאר בגדים דולאי מיחייב מיהא בציצית דמינן קמ"ל אף כל דלא תדרוש הכנף הכי אלא אלחיב דקרא הוא ולאסמוכינן דמצות ציצית בשני מיני צבע שני מוטין של תכלת ושני חוטין של לבן דהיינו מין כנף דסתמיה לבן: **מאי שנא הו.** אליבא דרב נחמן קבעי לה דאמר אף כל לאתויי ציצית: **אשר תכסה.** ריבויא דקרא הוא: **לבסות לילה.** כסות המיוחד לילות דלא ניחייב: **שישנה בראייה אצל אחרים.** וקיימין ביה ולאיתם לאחרים ביום ולא אתי אשר תכסה ומיקיף ולאיתם: **שאינה בראייה.** ואי מרבינן לה מאשר תכסה קא עקרת ליה ולאיתם: **ואימא לרבות שאר בגדים.** ולא כסות סומא: **קאי בצמר ופשתים.** כלאמר דסמך צמר ופשתים לגדילים מרבה כסות סומא דצמר ופשתים: **מרבה שאר בגדים.** בתמיה: **אמרו דבר אחד.** דדבר המיטמא בנגעים אין מסככין ואע"ג דאינו מטמא בטומאת מגע: **הא דאמרן.** מון מפשתן ולא קאמר מון מבגד פשתן משמע אע"ג דלאו בגד שלא בטוה כגון אוזן או בטוה ולא נארג אין מסככין הואיל ומטמו בנגעים ואע"ג דלא מטמא בכלים: **סיכה בטווי.** הואיל ומטמו בנגעים דכתיב או בשתי או בערב[ט] וס"ה נמי לאוזן משיתלבנו. והאי דנקט טווי לאשמעינן דטווי מטמא מיד דטווייתו הוא גמר מלאכתו ולא בעי שיעלה: **למאן.** אמרה סומכוס להא כר' מאיר דאמר מטמא מיד שבטווה. ל"א כמאן אמרה אביי לאלי מילתא דהשתי חוץ מפשתן פשתן דווקא קאמר אע"ג דלאו בגד ועל כרחיך אפי' אוזן במשמע אלמא אוזן מיטמאין בנגעים: **כי האי פנא.** כר' יהודה: **משישלה.** שיהיו שולין אותו מן היורה שמשלקין אותו בה לנגנו: **משיתלבנו.** בתנור: **מתני' אין מדליקין בו.** לעשות פתילה מקנבוס ובגד קנבוס ומצמר גפן: **אינו מטמא טומאת אוהלים.** אם עשה מהן אהל והמת מתמיו הוי כשאר בית ות"ל לטבועל עצמו דלא קבל טומאה אלא כלים שמתמיו: **אלא פשתן.** שאף אהל טומא כדכתיב והזה על האהל[יא] ובגמ' ילף דבפשתן משמעי קרא: **גמ'** אמרה סומכוס להא כר' מאיר דאמר מטמא מיד שבטווה. ל"א כמאן אמרה אביי לאלי מילתא דהשתי חוץ מפשתן פשתן דווקא קאמר אע"ג דלאו בגד ועל כרחיך אפי' אוזן במשמע אלמא אוזן מיטמאין בנגעים: **כי האי פנא.** כר' יהודה: **משישלה.** שיהיו שולין אותו מן היורה שמשלקין אותו בה לנגנו: **משיתלבנו.** בתנור: **מתני' אין מדליקין בו.** לעשות פתילה מקנבוס ובגד קנבוס ומצמר גפן: **אינו מטמא טומאת אוהלים.** אם עשה מהן אהל והמת מתמיו הוי כשאר בית ות"ל לטבועל עצמו דלא קבל טומאה אלא כלים שמתמיו: **אלא פשתן.** שאף אהל טומא כדכתיב והזה על האהל[יא] ובגמ' ילף דבפשתן משמעי קרא: **גמ'** מנלן דפשתן איקרי עץ [יב]אמר מר זוטרא דאמר קרא [יג]והיא העלתם הגפה ותטמנם בפשתי העץ: כלומר סד"ל דלא דרשינן הני סמוכין לענין טלית למימר דטלית צמר ופשתים תעשה ציצית ולא לשאר טלית אלא לענין ציצית תדרשינן גדילים תעשה לך מצמר ופשתים ולא משאר מינין כדדרשינן ליה דבא: **לחיב הנהו מין בנף.** דהאי כנף קרא ימיתא הוא דהא כתיב על כנפי בגדיהם והוה ליה למכתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת: **מין כנף.** מין הטלית יהא הציצית דהכי משמע ציצית של כנף מהא ואם של משי הוא ציצית של משי פוטר בה: **ולחיב למי ופשתים.** גדילים תעשה לך דמשמע נמי מהן תעשה: **סד"א דדרבא.** דאמר דהכנף אתא לאסמוכינן דלא תדרוש סמוכין למיפטר שאר בגדים דולאי מיחייב מיהא בציצית דמינן קמ"ל אף כל דלא תדרוש הכנף הכי אלא אלחיב דקרא הוא ולאסמוכינן דמצות ציצית בשני מיני צבע שני מוטין של תכלת ושני חוטין של לבן דהיינו מין כנף דסתמיה לבן: **מאי שנא הו.** אליבא דרב נחמן קבעי לה דאמר אף כל לאתויי ציצית: **אשר תכסה.** ריבויא דקרא הוא: **לבסות לילה.** כסות המיוחד לילות דלא ניחייב: **שישנה בראייה אצל אחרים.** וקיימין ביה ולאיתם לאחרים ביום ולא אתי אשר תכסה ומיקיף ולאיתם: **שאינה בראייה.** ואי מרבינן לה מאשר תכסה קא עקרת ליה ולאיתם: **ואימא לרבות שאר בגדים.** ולא כסות סומא: **קאי בצמר ופשתים.** כלאמר דסמך צמר ופשתים לגדילים מרבה כסות סומא דצמר ופשתים: **מרבה שאר בגדים.** בתמיה: **אמרו דבר אחד.** דדבר המיטמא בנגעים אין מסככין ואע"ג דאינו מטמא בטומאת מגע: **הא דאמרן.** מון מפשתן ולא קאמר מון מבגד פשתן משמע אע"ג דלאו בגד שלא בטוה כגון אוזן או בטוה ולא נארג אין מסככין הואיל ומטמו בנגעים ואע"ג דלא מטמא בכלים: **סיכה בטווי.** הואיל ומטמו בנגעים דכתיב או בשתי או בערב[ט] וס"ה נמי לאוזן משיתלבנו. והאי דנקט טווי לאשמעינן דטווי מטמא מיד דטווייתו הוא גמר מלאכתו ולא בעי שיעלה: **למאן.

ממשכן. דלא הוה ביה שום יולא מן הענ דלא פשתן כדכתיב[ב] עשר יריעות שש משזר: **שוורין.** דטור"ס בלע"ז דכתיב משזר: **וחוטן כפול ששה.** כדאמרינן בפ' בא לו דסדר יומא (דף עפ:) דבריס שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה. ואי קשיא כיון דילף ממשכן כליס ומדס שתמת גג הבית וכל שאר אהליס דלא דמו למשכן מנלן דמטמו בספריי[ג] תניא מנין לעשות שאר המאהיליס כאהל אמרת מה מלורע הקל עשה בו כל המאהיל כו': **אף כאן קרשים.** ואימא דעך נמי איקרי אהל: **משכן קרוי משכן.** כגון עשר יריעות שש משזר ומשכן איקרי אהל דכתיב (שמות לט) את משכן אהל מועד: **הרי נמי.** דמכסה עורות נמי אהל ולענין טומאה נמי לא מקבל: **השתא עור בהמה טהורה.** כגון אילים מאדמים: **מה אחתון.** עשתי עשרה יריעות עזים לאהל על המשכן. דמשכן היינו עשר יריעות המחוברות בקרסי זהב מלמעלה מהן אהל יריעות עזים ולמעלה מהן מכסה העורות: **מאי קמיבעיא ליה.** הא ממשכן גמר לה ר' ד) (אליעזר) לעיל בריש שמעתין והתם טהורה היא דהוי למלאכת משכן: **מכסה אחד היה.** חציו של אילים וחציו של תחשים ולמעלה דקרא אתרוייהו כתיב דבין אילים בין תחשים היה מכסה אחד מלמעלה לאהל יריעות העזים: **תנא אינון.** מיה טומאה היא ומנומרת בגוונין: **אי הכי.** סייעתא היא: **ששש.** ששמת ביופיו בגוונין: **עור או בעור.** גבי נגעים כתיב או בעור[ה] והוה מלי למכתב או עור: **ושלקה ביד כהן.** משהרלאהו ביד כהן נעשה נגע ומתחלה לא היה נגע: **קלן מכולן.** מכל האמוריס בפסוק וחיבבן יתר: שרלים מטמאין בכעדשה ומת בכזית ונגעים בכגרים והוא פחות מכזית: **אף אני אביא אהל המה שעור טמא בו.** כדאמר לעיל מקיש עליון לתחתון דקרוי אהל: ו) **שאינה מטמאה נגעים.** דהא למר ופסתים כתיב: מטמא

ויפרוש את האהל וגו'. תימה לר"י מנא ליה דהאי אהל היינו שש משזר אימא דהיינו יריעות עזים דאהל המשכן כהדיא דאיקרי אהל בכתיב ועשית דאיקרי אהל כדכתיב ועשית דאהל המשכן וכן משמע פסטיה דקרא ויפרוש את האהל דהיינו יריעות עזים על המשכן ב) דהיינו שש משזר כדכתיב ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר ויש לומר דלייק משום דקרא כתיב בהקמת המשכן וחציב לעיל בסדר הקמתן דמתחלה נתן אדנים (ואת"כ עמודים) (ג) ואחר כך הקרשים וכתיב אחר הקרשים ויפרוש את האהל[א] משמע דהיינו יריעות התחתונות שהם שש משזר דהם תחלת הפרשה[ב] ותימה דאמתי לא יליף מהא דמשכן דהיינו יריעות שש משזר כדכתיב ואת המשכן תעשה וגו' ומשכן איקרי אהל דכתיב את המשכן אהל מועד ומאי אהלי קרא סמיך: **אם כן ג"ש מאי אהני ליה.** והא דאמר כל פותח טפח מביא את הטומאה היינו מק"ו ממלורע כדליף בספרי וכדפיר' בקונטרס וא"ת והיכי יליף מימא דיו כמלורע שלא יטמא אלא טומאת ערב ולווקא בעומד או ביושב ולא עובר[ג] כדתניא במסכת נגעים ומייתי לה ו) ובפ"ק[ד] דקדושין (ד' לג:) טומא יושב תחת האילן וטהור עובר טומא כו' וי"ל דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא מק"ו דמלורע דלית לן למילף אהל אהל ממשכן לענין למעט הבאת טומאה בשאר אהלים דלאו פשתן ולא ילפינן ממשכן אלא לטומאת עצמו אפילו מחובר דדוקא פשתן ולא שאר יולא מן הענ ולענין שלא שאינו עשוי בידי אדם כרבי יהודה בפ"ב דסוכה (דף כא. ושם) דלא מצינו למילף ממלורע דלא אשכחן ביה קרא לא למעט ולא לרבות (ב) ו) אהל שאינו עשוי בידי אדם: **אי מה להלן קרשים כו'.** פירש בקונטרס דאף עץ יהא קרוי אהל וקשה לריב"א דהא[ה] דפנות אין קרויות אהל אלא המכסי' מלמעלה הוא קרוי אהל ומפ' דה"ק אי מה להלן קרשים[ו] בהדי פשתן אף כאן[ז] בטומאת אהל[ח] קרשים בהדי פשתן ואע"ג דאהל אהל ריבה לענין דלא בעינן זוריס ולכפול ששה וכן לענין דלא בעינן למר ופשתים יחד כי התם אלא אפילו פשתים ולא למר[ט] מ"מ פריך דליהוי קרשים בהדי פשתים[י] דתפש אהל קרוי עם הכיסוי ועם הדפנות[יא]: **ואין קרשים קרוים משכן.** ופקא לר"י הא כתיב יהיה סרוח על גדי המשכן מזה ומזה לכסותו ואמר לקמן בהזורק (דף צח:) לכסות אמה של קרשים ואיכא למ"ד אמה של אדנים אלמא דקרשים

ממשכן[א] כתיב הכא [1]זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב התם [2]ויפרוש את האהל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול ו' ת"ל א) אהל אהל ריבה אי אהל אהל ריבה אפילו כל מילי נמי אם כן גזירה שוה מאי אהני ליה ואימא מה להלן קרשים אף כאן קרשים אמר קרא [3]ועשית קרשים למשכן [ב]משכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן אלא מעתה [4]ועשית מכסה לאהל הכי נמי מכסה לא איקרי אהל אלא הא דבעי רבי אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת השתא עור בהמה טהורה לא מטמא עור בהמה טמאה מיבעיא שאני התם דהדר אהדריה קרא דכתיב [5]ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו מקיש עליון לתחתון מה תחתון קרוי אהל אף עליון קרוי אהל: גופא בעי רבי אלעזר [ג]עור בהמה טמאה מהו שיטמא טומאת אהלין מאי קמיבעיא ליה אמר רב אדא בר אהבה תחש שהיה בימי משה קמיבעיא ליה טמא היה או טהור היה אמר רב יוסף מאי תיבעי ליה תנינא לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד מתיב רבי אבא רבי יהודה אומר שני מכסאות היו אחד של עורות אילים מאדמים ואחד של עורות תחשים רבי נחמיה אומר מכסה אחד היה ודומה כמין תלא אילן והא תלא אילן טמא הוא ה"ק כמין תלא אילן הוא שיש בו גוונין הרבה ולא תלא אילן דאילו התם טמא והכא טהור [6]א"ר יוסף א"ה היינו דמתרגמינן ססגונא ששש בגוונין הרבה רבא אמר עור בהמה טמאה דמטמא באהל המת מהכא דתניא [6]עור או בעור ריבה ב) עור בהמה טמאה [ד]ושלקה ביד כהן [ה]קצץ מכולן ועשה אחת מהן מנין תלמוד לומר [6]או בכל מלאכת עור ואיכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב טמא בהן אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה עור בהמה טמאה מנין תלמוד לומר [7]או עור ואיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה נגעים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעור טמא בהן ועשה עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אף אני אביא אהל המת שעור טמא בו ונעשה בו עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אמר ליה רבא מברגיש לרב אשי איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן מטמאין בפחות מכזית תאמר במת שאינו מטמא אלא בכזית אלא אמר רבא מברגיש אתיא

מיקרי משכן ויש לומר דלדי המשכן איקרי ולא משכן: **ריבה עור בהמה טמאה.** פירש רביגו שמואל דלהכי איצטריך לרבויי עור בהמה טמאה כדקתני בת"כ (פ' מזריע) למר אין לי אלא מין בהמה דקה ומאכל כו' דומיא דלמר שהוא דוקא של בגדים מנין לרבות עור בהמה דקה ואין נאכלת בהמה גסה נאכלת ואין נאכלת עד שתהא מרבה עורות תלמוד לומר ו) בעור בעור[ב] ונראה דהא דנקט בהמה גסה נאכלת אגב אחרייני נקט דאיכא לא בעיא קרא דהא בשמעתין ילפינן לענין טומאת אהל כל מין עור הוה מטיא: **ושלקה ביד כהן.** מפרש נמי רביגו שמואל דאיצטריך לרבויי משום דכתיב והנגע כי יהיה בו ונגע לרעת וגו' והרמה אל הכהן דמשמע דאם לא היתה בו נגע קודם שהרלאהו לכהן עור טהור: **שכן** שתי וערב **טמא בהן.** מה שאין כן במת דלדנפקא לן בפרק במה אשה (נקמן דף מד.)[ג]: **אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה.** וא"ת מנלן דאיירי קרא בעור בהמה טהורה ויש לומר כמו בנגעים דהכא כתיב שק וה"ל מה שק מין בהמה דקה ומאכל כדמוכח בת"כ ולקמן דשק הוי דבר הבא מן העופש אף עור מין בהמה דקה ומאכל אע"ג דבת"כ מרבה אף שק הבא[ד] מחזיר שהוא דבר טמא אפ"ה הוה אמינא דלא הוקשה עור אלא למשמעות דשק דהייניו[ט] של עזים ולא הוקש למאי דמרבי בשק[ט] לכך איצטריך ריבוי. הרב פורת: **מה לשרצים.** וליכא למיפרך שיטמא מת בכעדשה מק"ו דהא כל שיעורים הם הלכה למשה מסיני ודקשה לר"י ונילף[ד] מת משרצים בגזירה שוה דנגד ועור[ה] כדאמר לקמן בפרק במה אשה (ג"ז אש)[ו] ותומר ר"ש משום דג"ש דאהל אהל ממשכן[ב] סתרה לה[א] לכך איצטריך ריבוי ועוד י"ל דג"ש לא איירי[בב] בטומאת אהל [המת] עצמו המחובר: אתיא

דומה כמין תלא אילן ותלא אילן טמא הוא. ושינון דומה לו שיש לו גוונין הרבה כמותו, אבל טהור הוא. **רבה** אמר עור בהמה טמאה דמטמאה באהל המת אתי בק"ו מנגעים, דתניא היה לו לומר עור, למה כתב בעור, לרבות עור בהמה טמאה ושלקה ביד כהן שמטמאה בנגעים. קצץ מכולן, פי' כגון שנטל מזה העור רצועה ומזה רצועה וריבקן ועשאן אחד, מנין שמטמא בנגעים ת"ל או בכל מלאכת עור. פי' שלקה ביד כהן, כגון שהחזיק הכהן בעור לבודקו ועודנו בידו לקה בצרעת לאלתר. איכא למיפרך מה לנגעים שכן מיטמאין שתי וערב כו'. מה להצד השוה שבהן שכן טומאתן פחות מכזית הבגדים טומאתן בכבריס והשרץ בכעדשה. אלא

ויפרוש את האהל וגו'. תימה לר"י מנא ליה דהאי אהל היינו שש משזר אימא דהיינו יריעות עזים דאהל המשכן כהדיא דאיקרי אהל בכתיב ועשית דאיקרי אהל כדכתיב ועשית דאהל המשכן וכן משמע פסטיה דקרא ויפרוש את האהל דהיינו יריעות עזים על המשכן ב) דהיינו שש משזר כדכתיב ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר ויש לומר דלייק משום דקרא כתיב בהקמת המשכן וחציב לעיל בסדר הקמתן דמתחלה נתן אדנים (ואת"כ עמודים) (ג) ואחר כך הקרשים וכתיב אחר הקרשים ויפרוש את האהל[א] משמע היינו יריעות התחתונות שהם שש משזר דהם תחלת הפרשה[ב] ותימה דאמתי לא יליף מהא דמשכן היינו יריעות שש משזר כדכתיב ואת המשכן תעשה וגו' ומשכן איקרי אהל דכתיב את המשכן אהל מועד ומאי אהלי קרא סמיך: **אם כן ג"ש מאי אהני ליה.** והא דאמר כל פותח טפח מביא את הטומאה היינו מק"ו ממלורע כדליף בספרי וכדפיר' בקונטרס וא"ת והיכי יליף מימא דיו כמלורע שלא יטמא אלא טומאת ערב ולווקא בעומד או ביושב ולא עובר[ג] כדתניא במסכת נגעים ומייתי לה ו) ובפ"ק[ד] דקדושין (ד' לג:) טומא יושב תחת האילן וטהור עובר טומא כו' וי"ל דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא מק"ו דמלורע דלית לן למילף אהל אהל ממשכן לענין למעט הבאת טומאה בשאר אהלים דלאו פשתן ולא ילפינן ממשכן אלא לטומאת עצמו אפילו מחובר דדוקא פשתן ולא שאר יולא מן הענ ולענין שלא שאינו עשוי בידי אדם כרבי יהודה בפ"ב דסוכה (דף כא. ושם) דלא מצינו למילף ממלורע דלא אשכחן ביה קרא לא למעט ולא לרבות (ב) ו) אהל שאינו עשוי בידי אדם: **אי מה להלן קרשים כו'.** פירש בקונטרס דאף עץ יהא קרוי אהל וקשה לריב"א דהא[ה] דפנות אין קרויות אהל אלא המכסי' מלמעלה הוא קרוי אהל ומפ' דה"ק אי מה להלן קרשים[ו] בהדי פשתן אף כאן[ז] בטומאת אהל[ח] קרשים בהדי פשתן ואע"ג דאהל אהל ריבה לענין דלא בעינן זוריס ולכפול ששה וכן לענין דלא בעינן למר ופשתים יחד כי התם אלא אפילו פשתים ולא למר[ט] מ"מ פריך דליהוי קרשים בהדי פשתים[י] דתפש אהל קרוי עם הכיסוי ועם הדפנות[יא]: **ואין קרשים קרוים משכן.** ופקא לר"י הא כתיב יהיה סרוח על גדי המשכן מזה ומזה לכסותו ואמר לקמן בהזורק (דף צח:) לכסות אמה של קרשים ואיכא למ"ד אמה של אדנים אלמא דקרשים

ממשכן[א] כתיב הכא [1]זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב התם [2]ויפרוש את האהל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול ו' ת"ל א) אהל אהל ריבה אי אהל אהל ריבה אפילו כל מילי נמי אם כן גזירה שוה מאי אהני ליה ואימא מה להלן קרשים אף כאן קרשים אמר קרא [3]ועשית קרשים למשכן [ב]משכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן אלא מעתה [4]ועשית מכסה לאהל הכי נמי מכסה לא איקרי אהל אלא הא דבעי רבי אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת השתא עור בהמה טהורה לא מטמא עור בהמה טמאה מיבעיא שאני התם דהדר אהדריה קרא דכתיב [5]ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו מקיש עליון לתחתון מה תחתון קרוי אהל אף עליון קרוי אהל: גופא בעי רבי אלעזר [ג]עור בהמה טמאה מהו שיטמא טומאת אהלין מאי קמיבעיא ליה אמר רב אדא בר אהבה תחש שהיה בימי משה קמיבעיא ליה טמא היה או טהור היה אמר רב יוסף מאי תיבעי ליה תנינא לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד מתיב רבי אבא רבי יהודה אומר שני מכסאות היו אחד של עורות אילים מאדמים ואחד של עורות תחשים רבי נחמיה אומר מכסה אחד היה ודומה כמין תלא אילן והא תלא אילן טמא הוא ה"ק כמין תלא אילן הוא שיש בו גוונין הרבה ולא תלא אילן דאילו התם טמא והכא טהור [6]א"ר יוסף א"ה היינו דמתרגמינן ססגונא ששש בגוונין הרבה רבא אמר עור בהמה טמאה דמטמא באהל המת מהכא דתניא [6]עור או בעור ריבה ב) עור בהמה טמאה [ד]ושלקה ביד כהן [ה]קצץ מכולן ועשה אחת מהן מנין תלמוד לומר [6]או בכל מלאכת עור ואיכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב טמא בהן אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה עור בהמה טמאה מנין תלמוד לומר [7]או עור ואיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה נגעים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעור טמא בהן ועשה עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אף אני אביא אהל המת שעור טמא בו ונעשה בו עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אמר ליה רבא מברגיש לרב אשי איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן טמאין בפחות מכזית תאמר במת שאינו מטמא אלא בכזית אלא אמר רבא מברגיש אתיא

מיקרי משכן ויש לומר דלדי המשכן איקרי ולא משכן: **ריבה עור בהמה טמאה.** פירש רביגו שמואל דלהכי איצטריך לרבויי עור בהמה טמאה כדקתני בת"כ (פ' מזריע) למר אין לי אלא מין בהמה דקה ומאכל כו' דומיא דלמר שהוא דוקא של בגדים מנין לרבות עור בהמה דקה ואין נאכלת בהמה גסה נאכלת ואין נאכלת עד שתהא מרבה עורות תלמוד לומר ו) בעור בעור[ב] ונראה דהא דנקט בהמה גסה נאכלת אגב אחרייני נקט דאיכא לא בעיא קרא דהא בשמעתין ילפינן לענין טומאת אהל כל מין עור הוה מטיא: **ושלקה ביד כהן.** מפרש נמי רביגו שמואל דאיצטריך לרבויי משום דכתיב והנגע כי יהיה בו ונגע לרעת וגו' והרמה אל הכהן דמשמע דאם לא היתה בו נגע קודם שהרלאהו לכהן עור טהור: **שכן** שתי וערב **טמא בהן.** מה שאין כן במת דלדנפקא לן בפרק במה אשה (נקמן דף מד.)[ג]: **אלא גמר משרצים דתניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה.** וא"ת מנלן דאיירי קרא בעור בהמה טהורה ויש לומר כמו בנגעים דהכא כתיב שק וה"ל מה שק מין בהמה דקה ומאכל כדמוכח בת"כ ולקמן דשק הוי דבר הבא מן העופש אף עור מין בהמה דקה ומאכל אע"ג דבת"כ מרבה אף שק הבא[ד] מחזיר שהוא דבר טמא אפ"ה הוה אמינא דלא הוקשה עור אלא למשמעות דשק דהייניו[ט] של עזים ולא הוקש למאי דמרבי בשק[ט] לכך איצטריך ריבוי. הרב פורת: **מה לשרצים.** וליכא למיפרך שיטמא מת בכעדשה מק"ו דהא כל שיעורים הם הלכה למשה מסיני ודקשה לר"י ונילף[ד] מת משרצים בגזירה שוה דנגד ועור[ה] כדאמר לקמן בפרק במה אשה (ג"ז אש)[ו] ותומר ר"ש משום דג"ש דאהל אהל ממשכן[ב] סתרה לה[א] לכך איצטריך ריבוי ועוד י"ל דג"ש לא איירי[בב] בטומאת אהל [המת] עצמו המחובר: אתיא

עין משפט
נר מצוה

פב א ב ג מיי' פ"ט מהלכות טומאת מת הלכה יב:
פג ד מיי' פ"ו מהלכות טומאת צרעת מ"ז:
פד ה מיי' שם פי"ב הלכה יב:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ויפרוש וכו' דמתחלה נתן אדנים ואח"כ קרשים ואח"כ עמודים וכתיב אחר העמודים ויפרוש את האהל: (ב) ד"ה מ"כ וכו' לא למעט ולא לרבות הס"ד והסלר נמתק:

גליון הש"ס

גמ' אמר רב יוסף א"ה הייני דמתרגמינן. עי' קדושין דף מו ע"ל תוס' ד"ה אי:

מוסף תוספות

א. הה"ל לכתוב ויפרוש את המשכן' וכתיב ויפרוש את האהל על המשכן'. רמב"ן. ב. ומקרא מסורס הוא, הה"ק, ויפרוש את האהל ויפרוש על המשכן, כלומר, פרוש האהל דהוא משכן, כלומר יריעות דשש, ופרוש עליהן אהל אחר, יריעות העזים. רמב"ן. (ועי' מהרש"א). ג. כמו קוברי המת שהיו עוברים באכסדרה, ריש שם כלים, דמצורע עובר אינו מטמא באהל. תוס' פוסק כפ. ד"ה ליף. ד. צ"ל פ"ק, וכ"ה בתוס' פוסק כפ. ד"ה ליף. ומוס' הרא"ש כלן. ה. קרשים לא עשו מהן אלא דפנות ולא סכך. רשב"ם. ו. לדפנות. תוס' הרא"ש. ז. לא ליטמי' רשב"ם. ח. עד שיהו שם. רשב"ם. ט. והכי נמי אית לן לרבויי פשתים אפי' בלא קרשים. תוס' הרא"ש. י. דגבי הך, לא שייך לרבות. תוס' הרא"ש. יא. ולא רבה אהל אלא לענין שאר דברים. רשב"ם. יב. גי' תוס' הרא"ש: עור בעור. יג. דאפי' אם נגע במת אינו מקבל טומאה כ"ש באהל. תוס' הרא"ש. יד. משער. תוס' הרא"ש. טו. צמר. תוס' הרא"ש. טז. בהמה טמאה, ובאהל גופיי דכתיב בי' עור בהמה טהורה דהיינו עורות אילים, לפיכך היה אומר דאף כאן עור בהמה טהורה. רשב"ם. יז. עור בהמה טמאה באהל. ריטב"ש. יח. האמור בשניהם שהוא מופנה לג"ש. ריטב"ש. יט. ונימא מה להלן טמא אף כאן טמא, דהא ג"ש לגמרי דיינינן ומופנה משני צדדים הוא ואין משיבים עליה. ריטב"ש. כ. דמיירי בעור בהמה טהורה. ריטב"ש. כא. לג"ש דבגד ועור דשרצים, לא בעי למילפה בג"ש. ריטב"ש. כב. אלא במגע, ולא. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול ו'. ומנא עור עיקרו בסד' דיומא בפרק בא לו כהן גדול (דף עא) ת"ר בגדים שנאמר בהן שש חוטן כפול ו' וכו', ואמרו קראי כמה הוו שיתא חד לגופיה דכתנא ניהו, וחד

מסורת אור השלם

1 זאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בָּאֹהֶל כָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:
במדבר יט יד
2 וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה:
שמות מ יט
3 וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים:
שמות כו טו
4 וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְּמַעְלָה:
שמות כו יד
5 וְנָשְׂאוּ אֶת יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְאֶת מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
במדבר ד כה
6 אוֹ בְשֹׁתִי אוֹ בְעֵרֶב לַשְּׁתִים וְלַצֹּמֶר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְּכָל מְלֶאכֶת עוֹר:
ויקרא יג מח
7 וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל עֲלֵיהֶן מֵהֶם בְּמוֹתָם יִטְמָא מִכְּלֵי עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר: ויקרא יא לב

לעזי רש"י

ריטור"ש. מפותלים.

מוסף רש"י

אהל אהל ריבה. אהלים מיטמא כמתי בפרשת פרה (סוכה כא.).

תוס' ישנים

א) הקשה מהרי"מ מה צריך אהל אהל ריבה ליצא מק"ו מעלה של עזים דלא מטמא כנגעים מטמא באהל המת שאין חוטן כפול ששה דמטמא כנגעים לא כ"ש ומי' דהכא קיימינן אליבא דר"א דלית ליה ק"ו מדבעי בקמוץ עור בהמה טמאה מכו והני דאתא לטו ק"ו דכתי אהל אהל לדרשה אחרינא:
ב) נראה קצת דכל כלי עור דמטיא במת וסכנא זע"ב דאתי לדרשה אחרינא ולא לעור בהמה טמאה ת"ש מקשי ממתי אינעריך לימכתביהו דליתי בג"ש דבגד ועור מגלים:
ג) דאי על האהל הוי יריעות שש משזר ומל' המשכן היינו על הקרשים הא אין הקרשים קרויים משכן:

רבינו חננאל

ממשכן כתיב זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב ויפרוש את האהל על המשכן, מה להלן שש וחכלת, והן צמר ופשתים, אף הכא צמר ופשתים, כיון דיליף אהל דטומאה כאהל משכן. בעי ר' אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת. ומיבעיא ליה בהמה דקה ומאכל אע"ג דבת"כ מחזיר שהוא דבר טמא אפ"ה הוה אמינא דלא הוקש עור אלא למשמעות דשק דהייניו של עזים ולא הוקש למאי דמרבי בשק כלומר דלא הוקש לכך איצטריך ריבוי. ומיבעיא ליה בהמה דקה ומאכל דבת"כ מרבה אף שק הבא מן העופש אף עור מין בהמה דקה ומאכל אע"ג דבת"כ מחזיר שהוא דבר טמא אפ"ה הוה אמינא דלא הוקש עור אלא למשמעות דשק דהייניו של עזים ולא הוקש למאי דמרבי בשק כלומר דלא הוקש לכך איצטריך ריבוי. ומיבעיא ליה בהמה דקה ומאכל דבת"כ מרבה אף שק הבא מן העופש אף עור מין בהמה דקה ומאכל אע"ג דבת"כ מחזיר שהוא דבר טמא אפ"ה הוה אמינא דלא הוקש עור אלא למשמעות דשק דהייניו של עזים ולא הוקש למאי דמרבי בשק כלומר דלא הוקש לכך איצטריך ריבוי. הרב פורת: **מה לשרצים.** וליכא למיפרך שיטמא מת בכעדשה מק"ו דהא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד. אינו דהא"ר נחמיה

אתיא בק"ו מנוצה של עזים. וא"ת נימא שתי וערב יוכיח שמטמא בנגעים ואינו מטמא במת אף אני אביא עור בהמה טמאה כו' ועוד קשה אמאי איצטריך קרא בבגדים[א] בהמה טמאה ליתי[ב] בק"ו מנוצה של עזים שאין מיטמא בנגעים מיטמא בבגדים וי"ל דאי לא הוה כתיב קרא בבגדים ליכא למילף עור בהמה טמאה בק"ו מנגעים לא בבגדים ולא בהמה המת דאיכא למימר שתי וערב יוכיח אבל השתא דכתיב טומאה בבגדים ילפינן שפיר בק"ו מנגעים שיטמא באהל המת וליכא למימר שתי וערב יוכיח דמה לשתי וערב[ג] שכן אינו מטמא בבגדי מתא אמר בעור בהמה טמאה שמטמא בבגדים הכי נמי יטמא באהל המת:

ור"י אומר דליכא למימר שתי וערב יוכיח דהכי עביד ק"ו ומה עופה של עזים שאין מטמא בנגעים מטמא באהל המת כללי העשוי מעופה של עזים עור בהמה טמאה שמטמא בנגעים לא שייך למימר שתי וערב יוכיח שמטמא בנגעים ולא באהל המת דשתי וערב אין שייך בו כלי ואין לומר דכל היולא מן הכשר ועכס יוכיח שמטמא בנגעים ואינו מטמא במת דמה שמטמא בנגעים אינו מטמא עצמו אלא ממתא הנמי הא בית שסיכוכו מזרעים אמר בהעור והרוטב דמטמא בנגעים אבל עופה והעור מטמא מתמת עצמו. ומהר"ם כתב דליכא למימר שתי וערב יוכיח דמה לשתי וערב שכן אין מטמאין לא במת ולא בש"ז תאמר בעור בהמה טמאה דמטמא בהא כתיב במת ובש"ז כל בגד וכל כלי עור. ועוד כי פריך מה לבגדים ליכא למימר נגיעת מת וש"ז יוכיח דמה לכולהו שכן פחות מכזית דנגיעת מת בכשעורה וש"ז כמשהו או בחמימת פי האמה (והוא מי לאיצטריך קרא בבגדים לאפוקי מהיקש דשק) וחה אין נראה דע"כ דגם לענין אהל הוי שיעורו בכזית להביא טומאה על כל הכלים ועל עצמן אפי' יוצא מן הענ דזהו תנום קיי"ל דמנינ. וי"ל דלא שייך כלל למימר אהל מגע יוכיח כיון דלא אתיא למילף אלא לענין אהל המחובר דלא מטמא אלא מאי דליפי' ממשכן וכי האי גוונא ליכא בפ"ק דנגעים גבי טריפה שיהיה לה שעת הכושר דלא ילפינן מעריפה שלא היתה לה שעת הכושר אפי' במה הלד [ת"י]:

והקשה הש"ר מקולי מאי בעי בשמוך מאי הוי עלה דתמא תיפוק ליה דטהור היה מדאיצטריך קרא בבגדי לטמא עור בהמה טמאה דאי מטמא היה[ד] בבגדים ותיתי בק"ו מנגעים להשתא ליכא למימר שתי וערב יוכיח דמה לשתי וערב שכן אין מטמאין באהל המת בעור בהמה טמאה דמיטמא באהל המת כיון דתמא טמא היה וי"ל דמהכא ליכא למיפשט דטהור היה דאפילו טמא היה כתיב בבגדים דמיתא דאמאי בק"ו טרח וכתב לה קרא ועוד אומר רש"י דבגדים לא אתו מק"ו מנגעים דאיכא למיפרך פשוטי כלי עור יוכיח דמטמא בנגעים ולא בגדים: **למאי הלכתא.** לא בעי למימר לאמעיטן דתמא טהור היה דמשמע דאתא לאמעיטן שום גזרך הוראה[ו]: **תפילין בהדיא כתיב בהו למען תהיה וגו'.** תימה לר"י וכי אין לבריית לשנות מה שדורש מן הפסוק וכל הנך דמייתי בסמוך וכי ליתי ליה לרב יוסף לשנות הבריית לפי שזה אמרו אמורא אחד לו בריית ולומר רבינו יצחק דהכי פריך תפילין בהדיא כתיב בהו ואי הא הוה אתי לאמעיטי הוה ליה לאתויי קרא אע"כ מילתא אחריתי אתא לאמעיטי ודרשה דמן המותר בפיך ליתה פשוטה ולא איצטריך לאמעטי' וקאמר אלא לעורן והאמר אביי אין של תפילין כו' וזכה הלשון הוה ליה לרב יוסף למימר והוה ידעינן שפיר דבעי עור בהמה טהורה דדרשה דמן המותר בפיך היא פשוטה אלא לכורכן בשערן צריך בהמה טהורה הא נמי הל"מ דתניא כו' יוסף בהמה טהורה דדרשה ונכרכות בשערן ש"מ דמילתא אחריתא אתא לאמעיטן אלא לרלועות שחורות הל"מ וכיון דמצריך שיהו הרלועות שחורות כמו הקליפה דסברא הוא להקפיד על הטהרה מעל השחרות ואי הא אתא רב יוסף לאמעטי' ליטמעטי שיהיו שחורות דהוה שמעינן מינה תרתי שחורות וטהורות ומשני נהי דגמירי שחורות טהורות מי גמירי דמשחורות ליכא למיגמר טהורות: **לא צריכא אלא לכורכן בשערן.** קשה לרשב"ם אי הא אתא לאמעטי' אמאי נקט עור בהמה טמאה דכתיב במשכן ביישובא עזים כתיב. הא דכתיב בספרים כל מעשה עזים ל"ג ליה דמהכא לא נפקא לן אהל דבכלים הוא דכתיב וכדאמר בעלמא[ז]) להכיא דבר הבא מן העזים מן הקרנים ומן הטלפים: **אלא הא דתני רב יוסף בו'.** כיון דרבינן עור בהמה טמאה לאהל המת הא דתני רב יוסף למאי הלכתא מאי דהוה הוה אי לאו דאמר רב יוסף דמה לשתי וערב שכן אין מטמאין באהל המת בעור בהמה טמאה דמיטמא באהל המת כיון דתמא טמא היה וי"ל דמהכא ליכא למיפשט דטהור היה דאפילו טמא היה כתיב בבגדים דמיתא דאמאי בק"ו טרח וכתב לה קרא ועוד אומר רש"י דבגדים לא אתו מק"ו מנגעים דאיכא למיפרך פשוטי כלי עור יוכיח דמטמא בנגעים ולא בגדים: **למאי הלכתא.** לא בעי למימר לאמעטי' דתמא טהור היה דמשמע דאתא לאמעטי' שום גזרך הוראה[ו]: **תפילין בהדיא כתיב בהו למען תהיה וגו'.** תימה לר"י וכי אין לבריית לשנות מה שדורש מן הפסוק וכל הנך דמייתי בסמוך וכי ליתי ליה לרב יוסף לשנות הבריית לפי שזה אמרו אמורא אחד לו בריית ולומר רבינו יצחק דהכי פריך תפילין בהדיא כתיב בהו ואי הא הוה אתי לאמעטי' הוה ליה לאתויי קרא אע"כ מילתא אחריתי אתא לאמעטי' ודרשה דמן המותר בפיך ליתה פשוטה ולא איצטריך לאמעטי' וקאמר אלא לעורן והאמר אביי אין של תפילין כו' וזכה הלשון הוה ליה לרב יוסף למימר והוה ידעינן שפיר דבעי עור בהמה טהורה דדרשה דמן המותר בפיך היא פשוטה אלא לכורכן בשערן צריך בהמה טהורה הא נמי הל"מ דתניא כו' יוסף בהמה טהורה דדרשה ונכרכות בשערן ש"מ דמילתא אחריתא אתא לאמעטי'

שחקק קב. בי"ט דהוה ליה מולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** האי לאוקומי לרבי אליעזר דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מיתוקמא אלא אליבא דר' יהודה ומיהו איהו לא סבירא ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** בהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכבל שבמות הסנה אסור ולאו משום מולד: **חוץ מן המלו.** דלך תופרי בגדים למלוז מן הבגדים לכופלן מעט סביב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' סופו לתפור לטלאי בבגד עני לכן אמאבוה להיות כלי הלכך צריך להיות בו יותר משיעור המלו כדי שיהא הטלאי שלם על שלם: **מכוונות.** מצומצמות ובהכי אמאבוה ואע"ג דכשיפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה עפי לא מיטמא (דלכל שכן) אלא לאפוקי מדתנא קמא: **מסיקין בחמרים.** לאגב דמטלטל להו לאכילה חזו נמי לאסקה: **אלן.** ביו"ט אין מסיקין בגרעיניו ביו"ט דהוה להו מולד: **והשתא מגליין.** הלכך מולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מסיקין בגרעיניו לאו בפירוש אימר: **אכל חמרי.** בחול: **נבוליא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. וספרים שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי[1] קדרות: **קשייפא.** גרעיניו: **כר פחתי.** בן גדולים: **אכל חמרי.** ביום טוב: **פרסייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל אוכל שלהם בפרס מעל גרעיניהן ואין הגרעיניו לחוץ לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדיינהו לחיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **בארמיפא.** דאין מתבשלות יפה ואין האוכל נפרס מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאדם: **אגב אימייהו.** שיש עוד מאמן עליהן: **המנוגא אמר.** עליהן ומבטלן בחוב: **רב חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דביון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה** [2]**דאמר רב מתנה אמר רב** [3]**עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנין ומסיקין רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן** [4]**ומקולי מטלניות שנו כאן ואזדא ר' אליעזר לטעמיה ור"ע לטעמיה** [5]**דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור**

הניחו

נכרי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה [6]ביו"ט ואמאי נולד הוא לדבריהם דר"א ור"ע קאמר ליה וליה לא סבירא ליה רבא אמר היינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחורכת ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא הא דתני רב יוסף ג' על ג' מצומצמות למאי הלכתא לענין טומאה [7]דתנן ג' על ג' שאמרו חוץ מן המלל דברי ר"ש וחכ"א [8]ג' על ג' מכוונות: אמר רב יהודה אמר רב [9]מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין בתמרין [10]אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי רבי יהודה ורבי שמעון מתיר וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר רבי יהודה משום דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי והוה ליה נולד ואסור אבל תמרים דמעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אימא שפיר דמי ואי אשמעינן גרעינין הוה אמינא דמעיקרא מכסיין והשתא מיגליין אבל קליפי אגוזין דמעיקרא מיגלו והשתא מיגלו אימא שפיר דמי צריכא והא דרב [11]לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב אכל תמרי ושדא קשייתא [12]לבוכיא אמר ליה רבי חייא [13]בר פחתי כנגדו ביו"ט אסור קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה ת"ש דכי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מאי לאו בפרסייאתא ולא קיבלה לא [14]בארמיאתא הואיל וחזי אגב אימייהו א"ל ר' שמואל בר בר חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים [15]כיון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה [16]דאמר רב מתנה אמר רב [17]עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנין ומסיקין רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן [18]ומקולי מטלניות שנו כאן ואזדא ר' אליעזר לטעמיה ור"ע לטעמיה [19]דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור

הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לענין טומאה אית ליה שיטת דרב אחא בר אחבה ולקמן משמע דאית ליה שיטת דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ביה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה דהכא גרס רבה ולקמן רבא [20]וגרס דבתמס נהגו אנשים להדליק הפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת [21]דהא אין הלכה כרבי אליעזר דשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן [22]הכא בפתילה שנרקב דעסקינן משמע דיכול להדליק אע"פ שאינה מהובהבת:

ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין.

קשה כיון דתנא דאפילו בפתילה שאינה מחוכרת אין מדליקין כ"ש בסמרטוטין שאינם מחורכין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחולכין: **אכלן אין מסיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה סגירא ליה פירוש דאסקר נגלה שנתגבלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוזא ודאי מעייה לשוגרא[23] ומשני התם כיון דמסרא דעתיה עילויה מאתמול[24] אלמא כיון דדעתו מאתמול לתת לשוגרא כשיסריה למחר שרי אע"ג דכל זמן אלא הסריה חזי לאסק א) משום דחשיב כאילו הכינו מבעוד יום לשוגרא ה"נ[25] מאתמול דעתיה עילויה להסיר הגרעינין כשיאכל התמרים למחר[26] ואמאי חשיב ליה טפי נולד ממיעיה דבר חוזא וי"ל דהתם בר חוזא נשתנו מעי"ע ואין המעיים צריכים לאוח וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתביה לשוגרא אם יסריאו[27] חשיבה הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין צריכין לאוכל[28] וחשיבי כאוכל עצמו עד שיאכל התמרים[29] לכך[30] חשיב להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מאתמול: **והא דרב לאו בפירוש איתמר כו'.** [31]הא פשיטא דרב אסר נולד כרבי יהודה מכללי דזחי (לעיל דף יט:) אלא מייתי ראיה לאף בגרעינין דאיכא למימר מעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אסר רבי יהודה וא"ת[32] דמעיקרא מגלו והשתא מגלו[33] מנגן דאסר וי"ל דאע"ג דמטעם זה עושה צריכותא[34] מ"מ[35] מטעם זה לפי האמת אין נראה לו לחלק ביניהם[36]: **בין מן המוכן כו'.** פירש בקונטרס מוכן דרבי אליעזר קופסא שאינו מוכן תלאו במגוד והניחו אחורי הלדת ומוכן דר' יהושע תלאו במגוד והניחו אחורי הלדת א) ושאפה מוכן זרקו לאשפה ורבי עקיבא מוכן תלאו במגוד ושאינו מוכן הניחו אחורי הלדת וקשה לר"י דהשתא מוכן ושאינו מוכן דהאי תנא לא הוי כאידך[37] ועוד מה להם להזכיר בדבריהם קופסא ואשפה דלא פליגי בה ועוד דבפרק כירה (לקמן דף לט: וש"ס) קרי לרבי עקיבא מכריע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שיש לחלק בין תלאו במגוד להניחו אחורי הלדת ונראה לר"י דמוכן לכולהו הייו תלאו במגוד ושאינו מוכן הייו הניחו אחורי הלדת[38] והאי דקאמר אמאי קרי ליה שלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו אחורי הלדת שלא מן המוכן הואיל והוא טמא ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא בעי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא חשיב כולי האי תלאו במגוד ומאחורי הלדת הוה קרי ליה לגבייה שלא מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר דלגבי אחורי הלדת מוכן הוא משום דלא גריע כולי האי[39] טפי ממגוד דליהוי אינו מוכן[40] לגזירה:

גזירה

שחקק קב. בי"ט דהוה ליה מולד: **לדבריהם דר' אליעזר ור' עקיבא קאמר.** האי לאוקומי לרבי אליעזר דר' יהודה דחזא פלוגתייהו דלא מיתוקמא אלא אליבא דר' יהודה ומיהו איהו לא סבירא ליה אלא כר' שמעון: **טעמא דרבי אליעזר.** בהלכה משום דאין מדליקין בו שאין דולקין יפה וכבל שבמות הסנה אסור ולאו משום מולד: **חוץ מן המלו.** דלך תופרי בגדים למלוז מן הבגדים לכופלן מעט סביב התפירה ואח"כ תופר וג' על ג' סופו לתפור לטלאי בבגד עני לכן אמאבוה להיות כלי הלכך צריך להיות בו יותר משיעור המלו כדי שיהא הטלאי שלם על שלם: **מכוונות.** מצומצמות ובהכי אמאבוה ואע"ג דכשיפור לא הוה שלם והיינו הך דרב יוסף. ולאו משום דאי הוה עפי לא מיטמא (דלכל שכן) אלא לאפוקי מדתנא קמא: **מסיקין בחמרים.** לאגב דמטלטל להו לאכילה חזו נמי לאסקה: **אלן.** ביו"ט אין מסיקין בגרעיניו ביו"ט דהוה להו מולד: **והשתא מגליין.** הלכך מולד הוה: **והא דרב.** דאמר לר' יהודה אין מסיקין בגרעיניו לאו בפירוש אימר: **אכל חמרי.** בחול: **נבוליא.** כירה של רעפים שקורין טיול"ש והיא חלולה. וספרים שכתוב בהן לבי תפי היינו נמי כירה והוא תרגום של בית שפיתת שתי[1] קדרות: **קשייפא.** גרעיניו: **כר פחתי.** בן גדולים: **אכל חמרי.** ביום טוב: **פרסייפא.** תמרים טובים ומתבשלים יפה וכל אוכל שלהם בפרס מעל גרעיניהן ואין הגרעיניו לחוץ לטלטל ואפ"ה שרי לטלטלן למשדיינהו לחיותא. אלמא לא קיבלה מיניה: **בארמיפא.** דאין מתבשלות יפה ואין האוכל נפרס מהן ומשתייר בגרעיניהן וחזו לאדם: **אגב אימייהו.** שיש עוד מאמן עליהן: **המנוגא אמר.** עליהן ומבטלן בחוב: **רב חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים** [2]**כיון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה** [3]**דאמר רב מתנה אמר רב** [4]**עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנין ומסיקין רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן** [5]**ומקולי מטלניות שנו כאן ואזדא ר' אליעזר לטעמיה ור"ע לטעמיה** [6]**דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור**

הניחו

נכרי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה [7]ביו"ט ואמאי נולד הוא לדבריהם דר"א ור"ע קאמר ליה וליה לא סבירא ליה רבא אמר היינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחורכת ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא הא דתני רב יוסף ג' על ג' מצומצמות למאי הלכתא לענין טומאה [8]דתנן ג' על ג' שאמרו חוץ מן המלל דברי ר"ש וחכ"א [9]ג' על ג' מכוונות: אמר רב יהודה אמר רב [10]מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין בתמרין [11]אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי רבי יהודה ור"ש מתיר מסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי רבי יהודה ורבי שמעון מתיר וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר רבי יהודה משום דמעיקרא כלי והשתא שבר כלי והוה ליה נולד ואסור אבל תמרים דמעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אימא שפיר דמי ואי אשמעינן גרעינין הוה אמינא דמעיקרא מכסיין והשתא מיגליין אבל קליפי אגוזין דמעיקרא מיגלו והשתא מיגלו אימא שפיר דמי צריכא והא דרב [12]לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב אכל תמרי ושדא קשייתא [13]לבוכיא אמר ליה רבי חייא [14]בר פחתי כנגדו ביו"ט אסור קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה ת"ש דכי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מאי לאו בפרסייאתא ולא קיבלה לא [15]בארמיאתא הואיל וחזי אגב אימייהו א"ל ר' שמואל בר בר חנה לרב יוסף לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים [16]כיון דאדליק בהו פורתא הוה ליה שברי כלים וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך דעבד כדרב מתנה [17]דאמר רב מתנה אמר רב [18]עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עצים מוכנין ומסיקין רב המנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן [19]ומקולי מטלניות שנו כאן ואזדא ר' אליעזר לטעמיה ור"ע לטעמיה [20]דתנן פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים זרקו באשפה דברי הכל טהור

הניחו

רבא אמר היינו טעמא דר' אליעזר. משמע דרבא לענין טומאה אית ליה שיטת דרב אחא בר אחבה ולקמן משמע דאית ליה שיטת דרב המנונא דאמר מקולי מטלניות שנו כאן דקאמר והדר ביה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע על כן נראה דהכא גרס רבה ולקמן רבא [21]וגרס דבתמס נהגו אנשים להדליק הפתילה ולכבותה כדי שתהא מהובהבת [22]דהא אין הלכה כרבי אליעזר דשמותי הוא ועוד אמרינן לקמן [23]הכא בפתילה שנרקב דעסקינן משמע דיכול להדליק אע"פ שאינה מהובהבת:

ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין.

קשה כיון דתנא דאפילו בפתילה שאינה מחוכרת אין מדליקין כ"ש בסמרטוטין שאינם מחורכין ומיהו בתוספתא גרס ולא בסמרטוטין אפי' מחולכין: **אכלן אין מסיקין בגרעיניהן.** תימה לר"י דבפרק נוטל (לקמן דף קמב:) אמר למימרא דרבא כרבי יהודה סגירא ליה פירוש דאסקר נגלה שנתגבלה בשבת והא"ל לשמעי' טווי לי בר חוזא ודאי מעייה לשוגרא[24] ומשני התם כיון דמסרא דעתיה עילויה מאתמול[25] אלמא כיון דדעתו מאתמול לתת לשוגרא כשיסריה למחר שרי אע"ג דכל זמן אלא הסריה חזי לאסק א) משום דחשיב כאילו הכינו מבעוד יום לשוגרא ה"נ[26] מאתמול דעתיה עילויה להסיר הגרעינין כשיאכל התמרים למחר[27] ואמאי חשיב ליה טפי נולד ממיעיה דבר חוזא וי"ל דהתם בר חוזא נשתנו מעי"ע ואין המעיים צריכים לאוח וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתביה לשוגרא אם יסריאו[28] חשיבה הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין צריכין לאוכל[29] וחשיבי כאוכל עצמו עד שיאכל התמרים[30] לכך[31] חשיב להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מאתמול: **והא דרב לאו בפירוש איתמר כו'.** [32]הא פשיטא דרב אסר נולד כרבי יהודה מכללי דזחי (לעיל דף יט:) אלא מייתי ראיה לאף בגרעינין דאיכא למימר מעיקרא גרעינין והשתא גרעינין אסר רבי יהודה וא"ת[33] דמעיקרא מגלו והשתא מגלו[34] מנגן דאסר וי"ל דאע"ג דמטעם זה עושה צריכותא[35] מ"מ[36] מטעם זה לפי האמת אין נראה לו לחלק ביניהם[37]: **בין מן המוכן כו'.** פירש בקונטרס מוכן דרבי אליעזר קופסא שאינו מוכן תלאו במגוד והניחו אחורי הלדת ומוכן דר' יהושע תלאו במגוד והניחו אחורי הלדת א) ושאפה מוכן זרקו לאשפה ורבי עקיבא מוכן תלאו במגוד ושאינו מוכן הניחו אחורי הלדת וקשה לר"י דהשתא מוכן ושאינו מוכן דהאי תנא לא הוי כאידך[38] ועוד מה להם להזכיר בדבריהם קופסא ואשפה דלא פליגי בה ועוד דבפרק כירה (לקמן דף לט: וש"ס) קרי לרבי עקיבא מכריע ואמאי והלא לא גילו בדבריהם רבי אליעזר ורבי יהושע שיש לחלק בין תלאו במגוד להניחו אחורי הלדת ונראה לר"י דמוכן לכולהו הייו תלאו במגוד ושאינו מוכן הייו הניחו אחורי הלדת[39] והאי דקאמר אמאי קרי ליה שלא מן המוכן פירש רבי אליעזר אמאי קרי להניחו אחורי הלדת שלא מן המוכן הואיל והוא טמא ומשני משום דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא בעי למימר משום דלגבי מגוד לאו מוכן הוא דלא חשיב כולי האי תלאו במגוד ומאחורי הלדת הוה קרי ליה לגבייה שלא מן המוכן הואיל והוא טהור ומשני דלגבי אשפה מוכן הוא והא דלא קאמר דלגבי אחורי הלדת מוכן הוא משום דלא גריע כולי האי[40] טפי ממגוד דליהוי אינו מוכן[41] לגזירה:

גזירה

ר' אליעזר, ר' יהושע אומר בין מוכן בין שאינו מוכן טהור, [רע"א מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור]. ואוקימנא בשזרקו לאשפה דברי הכל טהור,

כא. אחורי דלת. תוס' הרא"ש. כב. ני' תוס' הרא"ש "דהוה קרי לי' מוכן", ועי' מהר"ם.

עין משפט נר מצוה

צה א מיי' פכ"ג מהל' כלים הלכה ח:

צו ב מיי' פ"ב מהל' ת"ת הלכה יב סמג לאוין קס טוש"ע ס"ח סי' תקפ סעיף ו:

צז ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

צח ד שם סעיף ו וסג"ל:

צט ה מיי' שם הלכה יא סמג שם טוש"ע ס"ח סי' תקז סעיף ב:

מוסף רש"י

בר פחתי. כגו של תלמיד חכם (נדה נה:). **באיסורא** קא מהפך. כשמוליכן מתנור מזוזה לזוזה (ביצה ד:).

תוס' ישנים

א) וקש"ע פי' לקמן משום דאין דרך לאסול מעיים כיו"ע ולא נהיגלו בשבוס זה לא הוי אסור לטלטלו כמו בשר מלוח דמותר לטלטלו:

מוסף תוספות

א. תוס' הרא"ש מתחיל כאן דיבור חדש על דברי הגמ' "לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחורכת". ב. לאחוז בה האור היטב וכו' [ד]הלכתא כר' עקיבא דמדליקין בו אע"פ שאינה מחורכת. תוס' הרא"ש. ג. בפרקין גבי כחס על הנר. תוס' הרא"ש. ד. כלומר, אלמא לא ס"ל כר' יהודה, דכיון שנשחט האוז מאתמול, והיו הבני מעים ראויים לאכילת אדם, והיום הסריחו, הו"ל כנבלה שנתגבלה ביו"ט דאסר ר' יהודה. תוס' הרא"ש. ה. לחיותא. ריטב"ש. ו. כיון דלא חזו אלא לחיותא או להסקה. ריטב"ש. ז. [ו]"סיק [בהם]. תוס' הרא"ש. ח. אינן כנולד, אלא כמאכל בפנ"ע. רשב"ם. ט. בשומר (עם) [על] האוכל. ריטב"ש. י. דאם הי' מפרישן מן האוכל, הי' האוכל מתקלקל. תוס' הרא"ש. יא. אסיר. תוס' הרא"ש. יב. מזה אין צריך להביא ראי' דרב סבר לה כר' יהודה. תוס' הרא"ש. יג. דעובדא דרב בתמרים הוה. ריטב"ש. דמהא לא שמעי' אלא גרעיני תמרים דמעיקרא מכסו והדר מגלו, אבל. רשב"ש. יד. דאיכא למימר כיון. רשב"ש. טו. לא הוי כנולד, וכדעבוד מיניה גמרין צריכותא בסמוך. רשב"ש. טז. בטעמא כל דהו. תוס' הרא"ש. דלרוחא דמלתא אשמעינן כלהו תלמודא כי היכי דלא ניטבי בה. רשב"ש. יז. (ד)מחדא שמעינן איידך. רשב"ש. יח. קים לי' לרב יהודה דלא שאני ביניהו, דלא תליא מלתא בגלוי וכסוי אלא דמעיקרא טפלים לאוכל ומוכן לאדם, והשתא פסולת שהוא לבהמה או להסקה. ריטב"ש. יט. ולא מסתבר לפרושי הכי. תוס' הרא"ש. דסתמא מוכן ושאינו מוכן דר"א היינו מוכן ושאינו מוכן דר' יהושע. רשב"ש. כ. כמו ר' עקיבא. ר"ש פלוס (פכ"ח מנגס כ:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות